

Γέρων φίλος ἐν Ἀθήναις, εἰς ὃν περιέγραφον ἐν συνδιαλέξει τὰ τοῦ χρηστηρίου, μοι εἶπεν ὅτι ὁ Καποδίστριας, ἀναλαβὼν τὴν κυβέρνησιν τῆς ἀγωνιζομένης ἔτι τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα Ἑλλάδος, ἔδωκε διαταγὴν νὰ κλεισθῇ τὸ μαντεῖον τῆς Ἀμοργοῦ, καθὼς καὶ τὸ ἕτερον τῆς Σκύρου, ἔνθα, ἐν ναῶ καὶ ἐνταῦθα τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ἤσκειτο οὐχὶ πηγομαντεία, ὡς ἐν Ἀμοργῷ ἀλλ' εἰκονομαντεία, πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Μαρτυρίαν ἔγγραφον τῆς πράξεως ταύτης δὲν ἠδυνήθη νὰ εὑρῶ· ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ἀπίθανον ὁ Καποδίστριας νὰ προσβῇ εἰς τοιαύτην διαταγὴν, μὴ ἐκτελεσθεῖσαν, ὅταν ἀπεφάσισε νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν λυμαιομένην τὸ Αἰγαῖον πειρατεῖαν, ἣτις εἶχεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀρηκτῆριον καὶ καταφύγιον τὰς μεσημβρινὰς Σποράδας καὶ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· διότι φαίνεται, καὶ ἤκουσα τοιοῦτόν τι, ὅτι πολλοὶ τῶν φοβερῶν ἐκείνων πειρατῶν συνβουλευόντο καὶ τὸ μαντεῖον τῆς Ἀμοργοῦ περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν πειρατικῶν αὐτῶν ἐκδρομῶν, ἃς οὗτοι ἐθεώρουν νόμιμον πράξιν, μὴ προσκρούσαν εἰς τὴν ἔννομον κατάστασιν τῆς κοινωρίας, οὐδὲ εἰς τὰ ἐπιτάγματα τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς θρησκείας, καὶ αἱ ὁποῖαι ἦσαν γέννημα εἰδεχθῆς τῆς τότε πολιτικῆς καταστάσεως, ὑπερἑκυσφόρησεν ὁ ἀγὼν, αἱ δηλώσεις, ὁ ἐξανδραποδισμὸς τῶν νήτων, αἱ παντοσεδεῖς καταστροφαὶ, καὶ ἡ ἔλλειψις ἢ παντελὴς ἀστυνομίας κατὰ θάλασσαν.

Μεταγενέστερον ἐγένοντο κατὰ καιροὺς ὑπὸ Ἀμοργίνων καταγγελίαι, ἀφορμὴν ἔχουσαι ἐπιτόπια μᾶλλον συμφέροντα, καὶ ἀτομικὰς ἐριδας, ἢ σκέψεις γενικωτέρας θρησκευτικῆς ἀξιοπρεπείας, πρὸς παῦσιν τῆς ἐκεῖ τελουμένης πηγομαντείας, ἀλλ' ἔμειναν ἀνευ ἀποτελέσματος. Ὅφειλω δ' ἐνταῦθα νὰ σημειώσω ὅτι σήμερον ἐν τῷ μετοχίῳ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου τοῦ Βαλσαμίτου οὐδεμία τελεῖται κερδοσκοπία ἢ πίσεις τῶν προσερχομένων. Ὁ ἐκεῖ ἐκαστοτε ἱερεὺς, εἰς τῶν τῆς μονῆς ἱερομονάχων, ζῆ ἐκ τοῦ ἐπιδόματος αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἱεροπραξιῶν, καὶ ἐκ τῶν περὶ τὸ μετόχιον ἀγρῶν.

Σήμερον, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐγράψαμεν, ἡ μαντική πηγὴ δὲν ἔχει τὴν φήμην τῆς προτέρας αὐτῆς ἀκμῆς. Ἐξ ἄλλων νήσων οὐδεὶς ἔρχεται νὰ συμβουλευθῇ αὐτήν, πλὴν ἐὰν τυχαίως προσομισηθῇ εἰς Ἀμοργόν. Οἱ Ἀμοργίνοι, ὡς εἰκός, τιμῶσιν ἔτι ἰδιαζόντως αὐτήν καὶ ὑποβάλλουσιν ἐρωτήματα ἐνίοτε, ἀλλὰ καὶ οὗτοι κατανοοῦσιν ὁσημέραι τὸ ἀσκοπον τῆς πράξεώς των, καὶ τὸ ἀτοπον τῆς ἐγκαταμιξέως τοῦ θεοῦ εἰς ἀνθρωπίνης χρείας.

Α. ΜΠΑΠΑΡΑΚΗΣ.

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μυθιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούσκιν].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 711.

ΙΑ'

Τὸ στρατόπεδον τῶν ἀρταριῶν.

Ἀφῆκα τὸν στρατηγὸν καὶ ἔσπευσα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ὁ Σαβέλιτς μὲ ὑπέδεχθη μὲ τὰς συνήθεις του νοθεσίας.

«Τί εὐχαρίστησι εὐρίσκεις, αὐθέντα, νὰ κτυπίσαι μὲ αὐτοὺς τοὺς μεθυσμένους ληστές; Ἐταιριάζει αὐτὸ εἰς ἓνα βογιάρον; Ἡ ὥραις εἶναι καὶ καλάις καὶ κακαῖς καὶ θὰ χάσης τὴν ζωὴν σου γιὰ τὸ τίποτε.» Ἀν τοῦλάχιστον ἐπολέμεις μὲ τοὺς Τούρκους ἢ μὲ τοὺς Σουηδοὺς κάπως ὑπεφέρετο! Ἀλλὰ εἶναι ἐντροπὴ καὶ νὰ τὸ λέγῃ κανεὶς μὲ ποιούς πολεμᾶς.»

Διέκοψα τὸν παραινετικὸν αὐτοῦ.

«Πόσα χρήματα ἔχω ὅλα ὅλα;

— Ἐχεις ἀκόμη ἀρκετά, μοι ἀπεκρίθη μετὰ προδήλου εὐχαριστήσεως. Οἱ ἀχρεῖοι ὅσο καὶ ἂν ἔφαζαν παντοῦ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ μοῦ τὰ εὑρουν.»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του μακρὸν πλεκτὸν βαλάντιον, πλήρες ἀργυρῶν νομισμάτων.

«Καλὰ, Σαβέλιτς, τῷ εἶπον· δός μοι τὰ ἡμίση ἀφ' ὅσα ἔχεις καὶ κράτησε τὰ ὑπόλοιπα διὰ τὸν ἐαυτόν σου. Πηγαίνω εἰς τὸ φρούριον Βελογόρσκ.

— Ὡ πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρέιτς, εἶπεν ὁ καλὸς μου θεράπων, καὶ ἔτρεμεν ἡ φωνὴ του, δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν; Νὰ ταξιδεύσῃ, λέγει, τώρα ποῦ ὅλοι οἱ δρόμοι εἶναι πιασμένοι ἀπὸ τοὺς κλέπτας! Λυπήσου τοῦλάχιστον τοὺς γονεῖς σου, ἂν δὲν λυπῆσαι ἐμένα. Ποῦ θέλεις νὰ πάς; Διατί; Περίμενε ὀλίγο ἀκόμη. Τὰ στρατεύματα θὰ ἔλθουν καὶ θὰ πιάσουν ὅλους τοὺς ληστές. Τότε θὰ ἠμπορέσης νὰ πηγαίνῃς ὅπου καὶ ἂν θελήσης.»

Ἄλλ' ἡ ἀπόφασίς μου ἦτο ἀκλόνητος.

«Δὲν εἶναι καιρὸς διὰ σκέψεις, εἶπον τῷ γέροντι, ὁφείλω νὰναχωρήσω, δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω. Μὴ θλίβουσαι, Σαβέλιτς, ὁ Θεὸς εἶναι πολυεὐσπλαγχνος· ἴσως ἐπανιδωθῶμεν. Σοῦ συνιστῶ νὰ μὴ κρατιέσαι καὶ δὲν ἐξοδεύσῃς τὰ χρήματά μου, νὰ μὴ φιλαργυρεύουσαι· ἀγόραζε ὅ τι σοῦ χρειάζεται καὶ ἂν ἀκόμη ἔχεις τριπλασίαν τιμὴν ἀπὸ τὴν συνήθη. Σοῦ χαρίζω αὐτὰ τὰ χρήματα ἂν δὲν ἐπιστρέψω ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν...»

— Καλὲ τί λέγεις, αὐθέντα; ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Σαβέλιτς νὰ σ' ἀφήσω νὰ ὑπάγῃς μόνος! ἀλλὰ οὔτε εἰς τὸν νοῦν σου νὰ τὸ βάλῃς πῶς θάκούσω τὰς παρακλήσεις σου. Ἄν ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ, θὰ ἔλθω κ' ἐγὼ κοντά, καὶ περὶς ἀκόμη, ἀλλὰ δὲν θὰ σὲ ἀφήσω μόνον. Ἀκούς ἐκεῖ

νὰ μείνω μακρὰν σου, κλεισμένος μέσα εἰς τὸ φρούριον· μήπως ἔχασα τὸν νοῦν μου διὰ νὰ κάμω αὐτό; Κάμε ὅ τι θέλεις, αὐθέντα, ἐγὼ δὲν σ' ἀφίνω.»

Ἐγίνωσκον καλῶς, ὅτι θάπέβαινε ματαῖα πᾶσα μετὰ τοῦ Σαβέλιτς συζήτησις καὶ τῷ ἐπέτρεψα νὰ ἐτοιμασθῇ διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εἶχον ἤδη ἐπιβῆ τοῦ ἵππου μου καὶ ὁ Σαβέλιτς εἶχεν ἐπίσης ἰππεύσῃ ἰσχνόν τι καὶ χωλὸν παληάλογον, τὸ ὅποῖον τοῦ ἐχάρισεν εἰς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ τὸ θρέψῃ.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως, οἱ φρουροὶ μᾶς ἀφῆκαν νὰ διέλθωμεν καὶ ἐξήλθωμεν τέλος τοῦ Ὀρεμβούργου.

Ἐνύκτωνεν, ἡ δὲ ὁδὸς δι' ἧς ἔπρεπε νὰ διέλθω ἦγε διὰ τῆς κόμης Βέρδ, τοῦ ἐνδικοιτήματος τοῦ Πουγάτσεφ.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ εἶχεν ἐπισωρευθῆ τσαούτη χιών, ὥστε τὴν ἀπέκρυπτεν ἐντελῶς· ἀλλ' ἐπὶ τῆς στέππης διεκρίνοντο ἴχνη ἵππων, ἀνανεούμενα καθ' ἑκάστην. Ἐπορευόμην μετὰ τάχους· ὁ δὲ Σαβέλιτς δυσκολευόμενος νὰ μὲ παρακολουθῇ, μοὶ ἐφώναζεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν:

«Μὴ τρέχεις τόσο γρήγορα, αὐθέντα· διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! μὴ τρέχῃς τόσο! Τὸ καταραμένο αὐτὸ ψοφίμι δὲν ἔμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸν μακροπόδη διάβολό σου. Διατί βιάζεσαι τόσο πολύ; Μήπως πηγαίνομεν σὲ κἀνένα γάμο; Ἡ πηγαίνομε νὰ βάλωμε τὸ κεφάλι μας ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν κόψη τοῦ σπαθιοῦ! Πιότρ Ἀνδρείτς, πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρείτς! Θεέ μου καὶ Κύριε! αὐτὸ τὸ ἀρχοντόπουλο θὰ χαθῇ δωρεάν.»

Μετὰ μικρὸν εἶδομεν ἀπαυγάζοντα τὰ πυρὰ τοῦ Βέρδ. Ἐπλησιάσαμεν εἰς τὰς βαθείας χαράδρας, αἵτινες ἐχρησίμευον ὡς φυσικὰ ὀχυρώματα τῆς κόμης ἐκείνης. Ὁ Σαβέλιτς, χωρὶς ἐν τοσοῦτῳ νὰπομένη εἰς τὸν δρόμον, δὲν ἔπαυε καὶ τὰς θρηνηθεὶς ἱεσίας του. Ἦλιπίζον νὰ διέλθω ἀκωλύτως πρὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, ὅτε ἀφνης παρετήρησα ἐν τῇ σκοτίᾳ πέντε χωρικούς ὀπλισμένους διὰ ῥοπάλων. Ἀπετέλουν οὗτοι προφυλακὴν τοῦ στρατοπέδου τοῦ Πουγάτσεφ. Μοὶ ἐφώναζαν: «Τίς εἶ;» Μὴ γινώσκων ὅμως τὸ σύνθημα, ἠθέλησα νὰ διέλθω πρὸ αὐτῶν χωρὶς νὰποκριθῶ· ἀλλὰ μὲ περιεκύκλωσαν παραχρῆμα, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἤρπασε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου μου. Ἐσυρα τὴν σπάθην καὶ ἐκτύπησα κατακέφαλα τὸν χωρικόν, ἀλλ' ὁ σκουφός του τῷ ἔσωσε τὴν ζωὴν· ὅμως κλονηθεὶς ἀφῆκε τὸν χαλινόν· οἱ ἄλλοι φοβηθέντες παρεμέρισαν, ἐγὼ δὲ ἐπωφεληθεὶς τοῦ τρόμου των ἐκέντησα τὸν ἵππον μου δι' ἀμφοτέρων τῶν πτερνιστήρων καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖθεν ὀλοταχῶς.

Τὸ σκότος τῆς νυκτός, ὅπερ βαθμηδὸν καθί-

στατο πυκνότερον, θὰ μ' ἔσωζεν ἴσως καὶ οὐδὲν θὰ εὑρίσκον πλέον ἐμπόδιον, ὅτε στρέψας πρὸς τὰ ὀπίσω τὰ βλέμματα εἶδον, ὅτι δὲν με ἠκολούθει πλέον ὁ Σαβέλιτς. Ὁ ταλαίπωρος γέρον, μὲ τὸν χωλαίνοντα ἵππον, δὲν ἠδυνήθη νὰπαλλαγῇ τῶν ληστῶν. Τί ἔπρεπε νὰ κάμω; Ἀναμείνας αὐτὸν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ βεβαιωθείς πλέον, ὅτι τὸν συνέλαβον, ἔστρεψα τὸν ἵππον μου ἵνα δράμω πρὸς βοήθειάν του.

Πλησιάσας εἰς τὴν χαράδραν ἤκουσα μακρόθεν συγκεχυμένας φωνάς, ἐν αἷς διέκρινα καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Σαβέλιτς. Ταχύνας τὸ βῆμα εὑρέθην ἐν μέσῳ τῶν χωρικῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν προφυλακὴν, οἵτινες πρὸ ὀλίγων στιγμῶν μὲ εἶχον συλλάβῃ μετ' αὐτῶν εἶδον καὶ τὸν Σαβέλιτς, ὃν εἶχον καταβιβάσῃ τοῦ ἵππου καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ τὸν δέσωσι. Ἰδόντες με ἐνεπλήσθησαν χαρᾶς, ὤρμησαν κατ' ἐμοῦ δεινῶς κραυγάζοντες καὶ ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ μὲ κατεβίβασαν τοῦ ἵππου. Εἰς τούτων, ὁ ἀρχηγός των, φαίνεται, μοὶ ἐδήλωσεν, ὅτι ἐσκόπουν νὰ μὲ φέρωσιν ἐνώπιον τοῦ τσάρου. «Καὶ ὁ πατέρας μας, προσέθηκε, θὰ διατάξῃ ἂν πρέπη νὰ σᾶς κρεμάσωμεν τώρα εὐθὺς ἢ ἂν πρέπη νὰ περιμείνωμεν νὰ ξημερώσῃ ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν. Δὲν ἀντέστην ποσῶς, τὸ δὲ παράδειγμά μου ἐμμήθη καὶ ὁ Σαβέλιτς, οὕτω δὲ οἱ φουροὶ ἀπήγαγον ἡμᾶς ἐν θριάμβῳ.»

Διασχίσαντες τὴν χαράδραν εἰσῆλθωμεν εἰς τὴν κόμην. Πᾶσαι αἱ κατοικίαι τῶν χωρικῶν ἦσαν κατάφωτοι, πανταχόθεν δ' ἤκούοντο φωναὶ καὶ θόρυβος. Συνήτησα καθ' ὁδὸν πλήθος ἀνδρῶν, ἀλλ' οὐδεὶς προσέσχεν εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἤμην ἀξιωματικὸς ἐξ Ὀρεμβούργου. Μᾶς ὠδήγησαν εἰς μίαν ἴσθαν κειμένην ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως δύο ὁδῶν. Παρὰ τὴν θύραν ἦσαν δύο βαρέλια οἴνου καὶ δύο πυροβόλα «Αὐτὸ εἶναι τὸ παλάτι, εἶπεν εἰς τῶν χωρικῶν, θὰ πᾶμε νὰ εἰπούμε πῶς σᾶς ἐφέραμεν.» Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἴσθαν· ἐκύτταξα τὸν Σαβέλιτς, εἶδον δ' ὅτι ὁ γρηαῖος θεράπων μου ἐποίησε ἐπανειλημμένως τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ὑπετονθόρουζε προσευχάς. Περιεμένον ἐπὶ πολὺ, ὅτε τέλος ἐπιφανεὶς ὁ χωρικός μοὶ εἶπε: «Ἐλα, ὁ πατέρας μας διέταξε νὰ πᾶμε μέσα τὸν ἀξιωματικόν.»

Εἰσῆλθον εἰς τὴν ἴσθαν, ἢ εἰς τὸ παλάτιον ὡς τὸ ἐκάλει ὁ χωρικός. Ἐφωτίζετο δ' αὕτη διὰ δύο ἀλειμματοκηρίων, καὶ οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκαλυμμένοι διὰ χρυσοχάρτου. Πάντα δὲ τὰ λοιπά, τὰ ἐπιπλα ὅλα, τὰ καθίσματα, ἡ τράπεζα, ὁ πῆλινος νιπτῆρ, ὁ διὰ σχοινίου κρεμασμένος, τὸ χειρόμακτρον τὸ εἰς ἓν καρφίον ἐν τῷ τοίχῳ, ἡ ξυλίνη σανὶς, ἡ παντοσιδῆ ἐνέχουσα πῆλινα σκευή, πάντα ταῦτα ἦσαν ἀπαράλλακτα ὡς εἰς τὰς λοιπὰς ἴσθας. Ὁ Πουγάτσεφ ἐκάθητο ὑπὸ τὸ εἰκονοστάσιον, φορῶν κόκκινον

καφτάνιον καὶ ὑψηλὸν σκουῖφον, τὴν δὲ χεῖρα στηρίζων ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Περὶ αὐτὸν ἴσταντο πολλοὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ὄπλαρχηγῶν, προδήλως δὲ προσεπάθουν καὶ ἄκοντες νὰ δεικνύσῃ ταπεινὴν ὑποταγὴν καὶ σεβασμὸν πρὸς αὐτόν. Ἦτο καταφανές, ὅτι ἡ ἀγγελία περὶ ἐλεύσεως ἀξιωματικοῦ ἐξ Ὁρεμβούργου ἐκίνησεν εἰς ἄκρον τὴν περιεργίαν τῶν ἀνταρτῶν, καὶ ὅτι ἦσαν διατεθειμένοι νὰ μὲ ὑποδεχθῶσι μετὰ μεγάλῃς πομπῆς. Ὁ Πουγάτσεφ μὲ ἀνεγνώρισεν ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἀμέσως δὲ τὸ πρόσωπόν του μετέβαλεν ἔκφρασιν καὶ ἡ προσπεποιημένη σοβαρότης ἐξέλιπε.

« Ἄ! ἡ εὐγενία σου εἶσαι! μοὶ εἶπε ζωηρῶς. Τί κάμνεις; Πῶς ἦταν καὶ τοῦτο καὶ σ' ἔστειλεν ὁ Θεὸς κατὰ δῶ; »

Ἀπεκρίθη ὅτι ἐταξείδευα δι' ἰδιαιτέρας μου ὑποθέσεις καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ μὲ συνέλαβον.

« Καὶ δι' ὁποίας ὑποθέσεις; » ἥρωτησε. Δὲν ἤξευρον τί νὰποκριθῶ. Ὁ Πουγάτσεφ ὑπολαβῶν, ὅτι δὲν ἤθελον νὰ ἐξηγηθῶ ἐνώπιον μαρτύρων, ἔνευσε τοῖς συντρόφοις αὐτοῦ νὰπέλθωσι. Πάντες ὑπήκουσαν ἐκτὸς δύο οἵτινες δὲν ἐσάλευσαν ἐκ τῆς θέσεώς των. « Ὁμίλει ἐλευθέρως ἐνώπιον αὐτῶν, εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ μὴ τοὺς κρύβῃς τίποτε. »

Ἐκύτταξα ὑπόδρα τοὺς δύο ἐμπίστους τοῦ σφετεριστοῦ. Ὁ εἰς τούτων, γερόντιον ἰσχνόν καὶ κυφόν, μὲ ἀραιὸν ψαρόν γένειον, μόνον ἀξιοπαρατήρητον εἶχεν ἐπάνω του πλατεῖαν κυανὴν ταινίαν, χιὰς ἐπιτεθειμένην ἐπὶ τοῦ ἐκ χονδροῦ φαιοῦ ἐριούχου καφτανίου του. Ἄλλ' οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸν σύντροφόν του. Ἦτο δ' οὗτος ἀνὴρ ὑψηλόσωμος, εὐρύνωτος, ὡσεὶ πέντε καὶ τεσσαρακοντούτης. Πυκνὸν πυρρὸν γένειον, ὀφθαλμοὶ φαιοὶ καὶ ὀξύτατοι, ῥίς ἀνευ ῥωθῶνων καὶ στίγματα πεπυρακτωμένου σιδήρου ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῶν παρεῖων του, παρεῖχαν εἰς τὸ εὐρὺ καὶ ὑπὸ τῆς εὐλογίας ἠυλακωμένον πρόσωπόν του ἔκφρασιν ἀήθη καὶ ἀπεριγράφτον. Ἐφόρει δὲ ἐρυθρὸν ὑποκάμισον, κιργησίαν ἐσθῆτα καὶ πλατέα κοζακικὰ βράκη ὁ πρῶτος, καθὼς ἀργότερα ἔμαθον, ἦν ὁ λιποτάκτης δεκανεὺς Βελοβοροδώφ, ὁ δ' ἕτερος, ὁ Ἀθανάσιος Σοκολώφ, ἐπονομαζόμενος Χλοπούσας¹ ἦτο ἐγκληματικὸς καταδικασθεὶς εἰς ἐξορίαν ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς Σιβηρίας, ὅπουθεν εἶχε δραπετεύσῃ τρίς. Καίτοι καθ' ὀλοκληρίαν κατειχόμεν ὑπὸ ἄλλων, παντελῶς διαφόρων αἰσθημάτων, ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἰς ὧν τὰς χεῖρας ἐνέπεσα τοσοῦτον ἀπροόπτως, μοὶ ἐνεποίησαν βαθυτάτην αἰσθησιν. Ἄλλ' ὁ Πουγάτσεφ διὰ τῶν ἐρωτήσεών του συνετέλεσε

νὰ συνέλθω τάχιστα εἰς ἑμαυτόν « ὀμίλει, τί νος ἔνεκα ἐξήλθες τοῦ Ὁρεμβούργου. »

Μοὶ ἐπῆλθε τότε ἰδέα παραδόξος. Ἐσκέφθην, ὅτι ἡ θεία Πρόνοια, ἀγαθοῦσά με τὸ δεύτερον ἤδη ἐνώπιον τοῦ Πουγάτσεφ, μοὶ παρεῖχεν οὕτω τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτελέσω τὸ σχέδιόν μου. Ἀπεφάσισα νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς εὐκαιρίας ταύτης καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῶ ἐπὶ πολὺ περὶ τοῦ πρακτέου, ἀπεκρίθην τῷ Πουγάτσεφ.

« Μετέβαινον εἰς τὸ φρούριον Βελογόρσκ, ἵνα λυτρώσω μίαν καταδυναστευομένην ὄρφανήν. »

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Πουγάτσεφ ἀπήστραψαν.

« Ποῖος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους μου ἐτόλμησέ ποτε νὰ προσβάλλῃ ὄρφανήν; ἀνέκραξε. Καὶ ἂν ἀκόμη εἶχε μέτωπον πεντάπηχυ, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ τὴν δικαίαν ὀργήν μου! Λέγε ποῖος εἶναι ὁ ἔνοχος; »

— Ὁ Σβαμπρίνης, ἀπεκρίθην κρατεῖ αἰχμάλωτον τὴν κόρην ἐκείνην τὴν ὁποίαν εἶδες εἰς τῆς παπαδιᾶς καὶ θέλει νὰ τὴν βιάσῃ νὰ γίνῃ σύζυγός του.

— Θὰ δώσω ἐν μάθημα εἰς αὐτὸν τὸν Σβαμπρίνην, ἀνέκραξεν ὁ Πουγάτσεφ ἀγρίως. Θὰ μάθῃ τί θὰ εἶπῃ νὰ κάμῃ ὅ τι τοῦ καταβῆ εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ καταδυναστεύῃ τὸν λαόν μου. Θὰ εἰπῶ νὰ τὸν κρεμάσουν.

— Διάταξέ με νὰ εἰπῶ ἕνα λόγον, ὑπολαβῶν εἶπεν ὁ Χλοπούσας διὰ βραχνῶδους φωνῆς. Παραπολὺ ἐδιάσθης νὰ δώσης εἰς τὸν Σβαμπρίνην τὴν διοίκησιν τοῦ φρουρίου καὶ τώρα πάλιν παραπολὺ βιάξῃσαι νὰ τὸν κρεμάσης. Ὑβρισες μίαν φορὰν τοὺς Κοζάκους διότι διώρισες ἀρχηγόν τους εὐγενῆ μὴ θελήσης ὅμως καὶ τώρα νὰ ὑβρίσης τοὺς εὐγενεῖς θανατῶνων αὐτοὺς μὲ πρώτην κατηγορίαν.

— Δὲν πρέπει οὔτε χάριτας ἀφθόνους νὰ σκορπίζης εἰς αὐτούς, οὔτε νὰ τοὺς λυπηῖσαι, εἶπε τὸ γερόντιον μὲ τὴν κυανὴν ταινίαν· κακὸν δὲν εἶναι νὰ κρεμασθῇ ὁ Σβαμπρίνης· ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο καὶ ἀσχημον νὰνακριθῇ καλὰ καὶ ὁ κύριος ἀξιωματικὸς ἀπὸ δῶ. Διατί κατεδέχθη νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ; Ἄν δὲν σὲ ἀναγνώριζῃ ὡς τσάρον, πῶς ἔρχεται νὰ σοῦ ζητήσῃ δικαιοσύνην; καὶ ἂν σὲ ἀναγνώριζῃ, διατί ἔως τώρα ἔμεινεν εἰς τὸ Ὁρεμβούργον, μαζὶ μὲ τοὺς ἐχθρούς σου; Δὲν εἶναι καλλίτερα νὰ διατάξῃς νὰ τὸν πᾶν εἰς τὴν ἀνάκρισιν καὶ νὰνάψουν ὀλίγη φωτιά;¹ Μοῦ φαίνεται πῶς ἡ εὐγενία του εἶναι σταλμένος ἀπὸ τοὺς στρατηγούς τοῦ Ὁρεμβούργου.»

Οἱ συλλογισμοὶ τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐφάνησαν ἀκαταμάχητοι. Ἀκούσιον ῥίγος μὲ κατέλαβεν ἀναλογισθέντα εἰς τῶν χεῖρας εἶχον ἐμπέση. Ὁ Πουγάτσεφ παρετήρησε τὴν ταραχήν μου.

« Ἄ! αἰ! ἄρχοντά μου, εἶπε καμμύων τοὺς

1. Ὄνομα διασήμου κακούργου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅστις ἠγωνίσθη ἐπὶ μακρὸν κατὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

1. Διὰ τὴν βάσανον.

ὄφθαλμούς· μὴ φαίνεται πῶς ὁ στρατάρχης μου σωστὰ ὀμιλεῖ. Τί στοχάζεσαι ;»

Ὁ σαρκασμὸς τοῦ Πουγάτσεφ μ' ἔκαμε νά-νακτῆσω τὴν εὐτολίμian μου. Τῷ ἀπεκρίθην ἀταράχως ὅτι ἤμην εἰς τὴν ἐξουσίαν του καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ μὲ κάμῃ ὅτι ἤθελε.

«Καλά, εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ· τώρα νὰ μᾶς εἰπῆς εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκεται ἡ πόλις σου.»

— Χάρις τῷ Θεῷ, ἀπεκρίθην, ὅλα εἶναι εἰς καλὴν κατάστασιν.

— Εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐπανέλαβεν ὁ Πουγάτσεφ, καὶ ὁ κόσμος ἀποθνήσκει ἀπὸ τὴν πείναν.»

Ὁ ἀντάρτης ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὸ καθήκον, ὅπερ μοι ἐπέβαλλεν ὁ ὄρκος μου, τὸν διεβεδαίωσα, ὅτι ταῦτα ἦσαν ψευδεῖς διαδόσεις καὶ ὅτι τὸ φρούριον Ὁρεμβούργου εἶχεν ἐπαρκῆ ἐφόδια.

«Βλέπεις, ἀνέκραξε τὸ γέροντιον, ὅτι σὲ ἀπατᾷ ἀναιδέστατα. Ὅλοι οἱ φυγάδες ὁμοφώνως μᾶς βεβαιώνουσιν, ὅτι ἡ πείνα καὶ ἡ ἀσθένεια θερίζουν τὸ Ὁρεμβούργον, ὅτι τρώγουν τὰ ψοφίμια, καὶ μάλιστα τὰ θεωροῦν ὡς φαγητὸν τῆς πολυτελείας. Καὶ ἡ εὐγενία του μᾶς βεβαιώνει, ὅτι ὅλα τὰ ἔχουν ἀφθονα. Ἄν θέλῃς νὰ κρεμάσῃς τὸν Σθαμπρίνην, κρέμασε 'ς τὴν ἴδιαν κρεμάλα καὶ αὐτὸ τὸ παλληκάρι, διὰ νὰ μὴ ἔχη κανεὶς νὰ κάμῃ παράπονον.»

Οἱ λόγοι τοῦ κατηραμένου γέροντος ἐφαίνετο, ὅτι ἐκλόνησαν τὸν Πουγάτσεφ. Εὐτυχῶς ὁ Χλοπούσας παρεμβὰς ἀντέλεξεν εἰς τὸν σύντροφόν του.

«Σιώπα, Νκούμιτς, τῷ εἶπεν, ἄλλο δὲν ἔχεις 'ς τὸν νοῦν σου παρὰ κρεμάλαις καὶ σκοτωμούς. Σοῦ ταιριάζει νὰ κάνῃς τὸν ἀνδρειωμένον. Ὅποιος σὲ ἰδῆ δὲν καταλαβαίνει πού νὰ εὐρίσκεται ἡ ψυχὴ σου. Ἐχεις τὸ ἓνα πόδι εἰς τὸν τάφον καὶ θέλεις νὰ θανατώνῃς τοὺς ἄλλους. Μὴ γὰρ δὲν ἔχεις ἀρκετὸν αἶμα βάρος εἰς τὴν συνειδήσιν σου ;

— Ἐλα δὰ καὶ σύ, ἅγιε πατέρα! ὑπολαβῶν εἶπεν ὁ Βελοβοροδώφ· πού σοῦ ἦρθε τόση εὐσπλαγχχία ;

— Δὲν λέγω ὄχι, βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Χλοπούσας, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀμαρτωλός, καὶ αὐτὸ τὸ χέρι. . . (ἔκλεισε τὸν ὀστέωδη γρόνθον του καὶ ἀνασύρας τὴν χειρίδα ἔδειξε τὸν λάσιον βραχίονά του), καὶ αὐτὸ τὸ χέρι εἶναι βαμμένον εἰς αἶμα χριστιανικόν. Ἀλλὰ ἐσκότωσα τὸν ἐχθρόν μου, καὶ ὄχι ἄνθρωπον, ὅπου ἐφιλοξενούσα, εἰς τὸν δημόσιον δρόμον καὶ εἰς τὸ σκοτεινὸν δάσος, καὶ ὄχι εἰς τὸ σπίτι μέσα, ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν θερμάστρα, μὲ τὸν πέλεκυν καὶ τὸ ρόπαλον καὶ ὄχι μὲ κακολογίας 'σάν γρηᾷ γυναῖκα.»

Ὁ γέρον ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ὑπε-τενόρυσε : «Κοφιομύτη !

— Τί μουρμουρίζεις αὐτοῦ, γερόστριγγλα ; ἀνεφώνησεν ὁ Χλοπούσας· θὰ σοῦ δώσω ἐγὼ μία κορμηνὴ μύτη· περίμενε λιγάκι θὰ ἔλθῃ καὶ σένα ἡ σειρά σου. Ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν πῶς θὰ μωρισθῇς μίαν ἡμέραν μὲ τὴν μύτη σου τὸ σαιμπιδι, καὶ ὡς τόσο πρόσσεχε μὴ σοῦ 'ξερίζωσω ἐγὼ τρίχα τρίχα τὰ γένεια σου.

— Κύριοι στρατηγοί, εἶπεν ὁ ὁ Πουγάτσεφ μετ' ἐπισημότητος, παύσατε τὰς ἐριδας. Δὲν θὰ ἦτο μεγάλη δυστυχία ἂν ὅλα τὰ ψωρόσκυλα τοῦ Ὁρεμβούργου ἐσπαρτάριζαν εἰς τὴν ἴδιαν κρεμάλαν· ἀλλὰ θὰ ἦτο μεγάλη δυστυχία ἂν τὰ καλά μας σκυλιὰ ἐτρώγοντο μεταξύ των.»

Ὁ Χλοπούσας καὶ ὁ Βελοβοροδώφ δὲν εἶπον λέξιν, ἐκύτταξαν μόνον ἀλλήλους βλοσυρῶς. Κατενόησα ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον νὰ μεταβάλλω τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας, ἥτις ἠδύνατο νὰ καταλήξῃ λίαν δυσαρέστως πρὸς ἐμέ. Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν Πουγάτσεφ, τῷ εἶπον μειδιῶν : «Ἄ ! ἐλησμόνησα νὰ σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὸ ἄλογόν σου καὶ διὰ τὸ τουλοῦπι σου. Ἄν δὲν ἦσο σὺ δὲν θὰ ἔφθανα εἰς τὴν πόλιν, διότι θὰ ἐτελείωνα ἀπὸ τὸ κρῦο εἰς τὸν δρόμον.»

Ὁ δόλος μου ἐπέτυχεν. Ὁ Πουγάτσεφ ἐφαιδρύνθη· ἓνα μόνον καλὸ ἔχει τὸ χρέος τὴν ἀποπληρωμὴν του, μοι εἶπε καμῦων ὡς συνήθως τὸν ὀφθαλμόν. Διηγῆσόν μοι τώρα τὴν ἱστορίαν· τί ἔχεις μ' αὐτὴν τὴν κόρην, τὴν ὁποίαν κατατρέχει ὁ Σθαμπρίνης ; θὰ σοῦ ἔχη ἀγκυστρώση τὴν καρδοῦλά σου, αἰ ;

— Εἶναι ἡ ἀρραβωνιστικὴ μου, ἀπεκρίθην τῷ Πουγάτσεφ, παρατηρήσας ὅτι διετίθετο εὐνοικῶς πρὸς με καὶ κατανοήσας ὅτι οὐδένα διέτρεχον κίνδυνον, ἂν τῷ ἀπεκάλυπτον τὴν ἀλήθειαν.

— Ἡ ἀρραβωνιστικὴ σου ! ἀνέκραξεν ὁ Πουγάτσεφ· διατὶ νὰ μὴ μοῦ τὸ εἶπῃς ἀπὸ προηγήτερα ; θὰ σὲ στεφανώσωμεν καὶ θὰ ξεφαντώσωμεν καὶ ἡμεῖς 'ς τοὺς γάμους σου.»

Εἶτα στραφεὶς πρὸς τὸν Βελοβοροδώφ : «Ἄκουσον, στρατάρχα, τῷ εἶπεν· εἴμεθα παλαιοὶ φίλοι, ἡ εὐγενία του καὶ ἐγὼ 'ς καθήσωμεν 'ς τὸ τραπέζι. Αὖριον θὰ ἴδωμεν τί πρέπει νὰ τὸν κάμωμεν· ἡ αὐγὴ 'ξέρει περισσότερα ἀπὸ τὴν νύκτα.»

Θὰ ἠρνούμην ἐξ ὅλης καρδίας τὴν ἀπονεμηθεῖσάν μοι τιμὴν, ἀλλὰ δὲν ἠδύναμην νὰ πράξω ἄλλῶς. Δύο νεάνιδες κοζάκαι, κόραι τοῦ ἰδιοκτῆτου τῆς Ἰσθας, ἐπέστρωσαν τὴν τράπεζαν διὰ λευκοῦ τραπέζομανθῆλου, ἐκόμισαν ἄρτον, ρόφημα ἰχθύων καὶ λαγῆνους οἴνου καὶ ζύθου. Οὕτω παρεκάθησα τὸ δεύτερον ἤδη εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Πουγάτσεφ καὶ τῶν φοβερῶν ὀπαδῶν του.

Ἡ κραιπάλη, ἥς παριστάμην ἀκούσιος μάρτυς, διήρκεσε μέχρι βαθείας νυκτός. Τέλος ἡ μέθη κατέβαλε τοὺς συνδαιτυμόνας. Ὁ Που-

γάτσεφ ἀπεκοιμήθη ἐν τῇ θέσει του καὶ οἱ σύντροφοί του ἐγεθόντες μοὶ ἔνευσαν νὰ τὸν ἀφήσω. Ἐξήλθον μετ' αὐτῶν καὶ τῇ διαταγῇ τοῦ Χλοπούσα ὁ φρουρὸς μὲ ὠδήγησεν εἰς τὸ κρατητήριον, ὅπου εὔρον τὸν Σαβέλιτς, καὶ μὲ ἀφησαν μόνον μετ' αὐτοῦ, ἀφ' οὗ μᾶς ἐκλείδωσαν. Ὁ θεράπων μου τοσοῦτον ἦτο ἐκπεπληγμένος ἐξ ὅσων ἐβλεπε καὶ ἐξ ὅσων συνέβαινον περὶ αὐτόν, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην μοὶ ἀπήθυνεν ἐρώτησιν. Κατεκλίθη ἐν τῷ σκότει καὶ τὸν ἤκουον ἐπὶ πολὺ στένοντα καὶ ὀδυρόμενον. Τέλος ἤρχισε τὸ ῥογγαλητόν, ἐγὼ δὲ ὑπὸ μυρίων διαλογισμῶν περισπώμενος οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐδυνήθην νὰ κλείσω τὰ βλέφαρα καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

Τῇ πρωτῇ τῆς ἐπαύριον ἦλθον καὶ μ' ἐκάλεσαν ἐκ μέρους τοῦ Πουγάτσεφ. Μετέβην παρ' αὐτῷ. Πρὸ τῆς θύρας του εἶδον *κιβίτκα*, εἰς ἣν ἦσαν ἐξευγμένοι τρεῖς ταταρικοὶ ἵπποι. Ἐν τῇ ὁδῷ ἦτο συνηγμένον μέγα πλήθος. Ὁ Πουγάτσεφ, ὃν συνήντησα ἐν τῷ προλαύμῳ, ἐφόρει ὀδοιπορικὸν ἔνδυμα, κίρνησιαν μηλωτὴν καὶ σκουφον. Οἱ τῆς προτεραίας συνδαιτυμόνες περιεκύκλουν αὐτὸν μετ' ἐνδείξεων ταπεινοτάτης ὑποταγῆς, αἵτινες σὺδαμῶς συνεβίβαζοντο πρὸς ὅσα εἶδον τὴν προλαβοῦσαν ἐσπέραν. Ὁ Πουγάτσεφ μὲ ἐκαλημέρισε φαιδρῶς καὶ μὲ διέταξε νὰ καθήσω παρὰ τὸ πλευρόν του ἐν τῇ *κιβίτκα*.

Ἐπέβημεν λοιπὸν τῆς ἀμαξίας.

«Εἰς τὸ φρουρίον Βελογόρσκ,» εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ τῷ ῥωμαλέῳ τατάρῳ ἠνιόχῳ, ὅστις ὄρθιος διηύθυνε τοὺς ἵππους.

Ἡ καρδία μου ἐπάλλετο σφοδρῶς. Οἱ ἵπποι ἐξώρμησαν, οἱ κωδωνίσκοι ἤχησαν, καὶ ἡ *κιβίτκα* ὠλισθήσε μὲ ταχύτητα ἀνέμου ἐπὶ τῆς χιόνος.

«Σταθῆτε! σταθῆτε!» ἤκούσθη φωνή, ἣν πολὺ καλὰ ἐγνώριζα καὶ εἶδον τὸν Σαβέλιτς τρέχοντα πρὸς συνάντησίν μας. Ὁ Πουγάτσεφ διέταξε τὸν ἠνιόχον νὰ σταθῇ.

«ὦ πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρέιτς, ἐκραύγασεν ὁ θεράπων μου, μὴ μ' ἀφίνης τώρα ἔς τὰ γηρατειά μου μόνον μὲ αὐτοὺς τοὺς κακ. . .

— «Α γερόστριγγλα, εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ, ὁ Θεὸς πάλιν μᾶς ἀντάμωσεν. Ἔλα, καθήσε ἐμπροστὰ μαζὶ μὲ τὸν ἀμαξῆα.

— Εὐχαριστῶ, τσάρε, εὐχαριστῶ, πατέρα μου ἡγαρδιακέ, ἀπεκρίθη ὁ Σαβέλιτς καθήμενος· ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ ζήσης ἕκατὸ χρόνια, γιατί ἐβοήθησες ἕνα δυστυχισμένον γέρο! Θὰ προσεύχωμαι ὅλην τὴν ζωὴν μου διὰ σένα καὶ δὲν θὰ κάμω ποτὲ πλέον λόγον διὰ τὸ *τουλούπι* ἐκεῖνο ἀπὸ λαγοτόμαρο.»

Αὐτὸ τὸ *τουλούπι* ἀπὸ λαγοτόμαρο ἦτο δυαντὸν νὰ ἐξοργίσῃ ἐπὶ τέλους σπουδαίως τὸν Πουγάτσεφ. Ἄλλ' ὁ ἀντάρτης δὲν ἤκουσεν, ἢ

προσεποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσε τὴν ἀτοπον ταύτην ὑπόμνησιν. Οἱ ἵπποι ἐξεκίνησαν καλπάζοντες. Οἱ ἄνθρωποι ἴσταντο ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πάντες μᾶς ἐχαιρέτιζον ταπεινῶς ὑποκλινόμενοι. Ὁ Πουγάτσεφ ἀντεχαιρέτιζε κλίνων τὴν κεφαλὴν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ. Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ἐξήλθομεν τῆς κώμης καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πορείαν μας διὰ τῆς δημοσίας ὁδοῦ.

Εὐνόητά εἰσι τὰ αἰσθήματα, ὅφ' ὧν κατειχόμεν τότε. Μετ' ὀλίγας ὥρας ἔμελλον νὰ ἐπανιδῶ ἐκείνην, ἣν ἐνόμιζον ὅτι εἶχον ἀπολέσῃ διὰ παντός. Ἐφανταζόμεν τὴν στιγμὴν τῆς ἐνώσεώς μας, ἀλλ' ἐπίσης ἐσυλλογιζόμεν τὸν ἄνδρα, εἰς οὗ τὰς χεῖρας ἦτο ἐναποθεθεμένη ἡ τύχη μου, καὶ ὃν παραδόξος σειρά περιστάσεων συνέδεε πρὸς με διὰ δεσμῶν μυστηριωδῶν. Ἀνεμιμνησκόμεν τὴν ὁμότητα καὶ τὰς αἰμοχαρεῖς συνηθείας τοῦ παρουσιαζομένου νῦν ὡς προστάτου τῆς φίλης μου. Ὁ Πουγάτσεφ ἠγνῶει, ὅτι ἦτο κόρη τοῦ λοχαγοῦ Μιρονῶφ. Ὁ Σθαμπρίνης ἐξαναγκαζόμενος ἦτο ἱκανὸς νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ τὰ πάντα, ὁ δὲ Πουγάτσεφ θὰ ἐμάνθανε τὴν ἀλήθειαν παρ' ἄλλων. Τότε τί ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ Μαρία; Τοῦτο ἀναλογισθεὶς ἐφρικίασα, αἱ δὲ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου ἀνωρθώθησαν.

Ἀφῆνης ὁ Πουγάτσεφ διέκοψεν ἀπατόμως τοὺς διαλογισμούς μου: «Τί καταδέχεται ἡ εὐγενία σου, νὰ συλλογιζῆται; εἶπε.

— Πῶς θέλεις νὰ μὴ εἶμαι συλλογισμένος; ἀπεκρίθην· εἶμαι ἀξιωματικὸς καὶ εὐπατρίδης. Χθὲς ἀκόμη σὲ ἐπολεμοῦσα καὶ τώρα ταξειδεύω μετὰ σοῦ, μὲ τὴν αὐτὴν ἀμαξίαν καὶ ὅλη ἡ εὐτυχία τῆς ζωῆς μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ.

— Καὶ τί! εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ, φοβεῖσαι; Ἀπεκρίθην ὅτι ἀφ' οὗ μοὶ ἐχάρισε τὴν ζωὴν ἠλπίζον ὅτι θὰ ἔχω οὐ μόνον τὴν εὐνοίαν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὴν συνδρομὴν του.

«Καὶ ἔχεις δίκαιον, μάρτυς μου ὁ Θεός, ἔχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ ἀντάρτης· εἶδες πῶς τὰ παλληκάρια μου σὲ ἐστραβοκύνταζαν· καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ γεροντάκι ἐζήτει νὰ μοῦ ἀποδείξῃ μὲ κάθε τρόπον, ὅτι εἶσαι κατάσκοπος, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ σὲ βασανίσωμεν, καὶ ὅστερον νὰ σὲ κρεμάσωμεν. Ἀλλὰ δὲν συγκατετέθην, προσέθηκε, ταπεινώσας τὴν φωνήν, ὅπως μὴ τὸν ἀκούσουν ὁ Σαβέλιτς καὶ ὁ Τάταρος, διότι ἐνθυμήθην τὸ ποτήρι τὸ κρασί ποῦ μ' ἐκέρασες καὶ τὸ *τουλούπι* σου. Βλέπεις πολὺ καλὰ πῶς δὲν εἶμαι αἰμοβόρος, ὅπως λέγουν οἱ ἱδικοί σου.»

Ἀναμνησθεὶς τὴν κατάληψιν τοῦ φρουρίου Βελογόρσκ δὲν ἔκρινα νὰ τῷ ἀντεῖπω, καὶ οὐδὲ λέξιν ἀπεκρίθην.

«Τί λέγουν περὶ ἐμοῦ εἰς τὸ Ὀρμבוῦργον; ἠρώτησεν ὁ Πουγάτσεφ μετὰ βραχεῖαν σιγῆν.

— Νά, λέγουν πῶς δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ τὰ

ἔγχαλον πέρα μαζί σου. Καί νά εἰπωμεν τήν ἀλήθειαν μᾶς ἔφερες εἰς πολλήν στενοχωρίαν.»

Ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ ἀντάρτου ἀπετυπώθη ἔκφρασις ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως, κολλαυευσίως τῆς φιλαυτίας του.

«Ναί, μοί εἶπε, θριαμβευτικῶς, εἶμαι μέγας πολεμιστής. Ἐμαθάν εἰς τὸ Ὁρειβοῦργον τήν μάχην τοῦ Ἰουζιέφ¹; Σαράντα στρατηγοὶ ἐσκοτώθησαν, τέσσαρες στρατοὶ ἠχμαλωτίσθησαν. Στοχάζεσαι πῶς ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἐμέ;»

Οἱ κορπασμοὶ τοῦ ληστοῦ μοὶ ἐφάνησαν ἀρκούντως ἀστεῖοι. «Καί τί στοχάζεσαι τοῦ λόγου σου; τῷ εἶπον ἤμπορεῖς νά νικήσης τὸν Φρειδερίκον;

— Τὸν Φέδερ Φεδέροβιτς;² καὶ πῶς ὄχι; Ἀφ' οὗ νικῶ τοὺς στρατηγούς σας, οἱ ὅποιοι πολλάκις τὸν ἐνίκησαν. Ἐως τώρα πάντοτε ἐθριάμβευσα. Περίμενε, περίμενε, θὰ ἰδῆς καὶ ἄλλα, ὅταν θὰ ἐκστρατεύσω κατὰ τῆς Μόσχας.

Καὶ σκοπεύεις νά ἐκστρατεύσης κατὰ τῆς Μόσχας;»

Ὁ ἀντάρτης ἐσυλλογίσθη ὀλίγον· εἶτα εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ: «Κύριος οἶδε. . . ὁ δρόμος μου εἶναι στενός. . . ἔχω ὀλίγην θέλησιν. . . τὰ παλληκάρια μου δὲν μὲ ὑπακούουν. . . μόνον λάφυρα θέλουν. . . πρέπει νά προσέχω. . . εἰς πρώτην ἀποτυχίαν θὰ ζητήσουν νά σώσουν τὸν ἐκυτόν τους μὲ τὴν κεφαλὴν μου.

— Αἱ τότε! εἶπον τῷ Πουγάτσεφ, δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον νά τοὺς ἀφίξης σὺ ὁ ἴδιος ἐν ὄσῳ ἀκόμη εἶναι καιρός; καὶ νά προσπέσης εἰς τὸ ἔλεος τῆς αὐτοκρατείας;»

Ὁ Πουγάτσεφ ἐμειδίασε πικρῶς. «Ὁχι, εἶπεν, ὁ καιρός τῆς μεταμελείας παρήλθε, δὲν θὰ μοῦ δώσουν χάριν· θὰ ἐξακολουθήσω καθὼς ἤρχισα. Τίς οἶδεν; . . . Ἰσως! . . . Ἀφ' οὗ καὶ ὁ Γρίσκα Ὁτρέπιεφ ἔγεινε τσάρος εἰς τὴν Μόσχαν.

— Ἀλλὰ εἰξεύρεις πῶς ἐτελείωσε; Τὸν ἔρριψαν ἀπὸ τὸ παράθυρον, τὸν ἔσφαξαν, τὸν ἔκαυσαν, ἐγέμισαν ἐν κανόνιον μὲ τὴν στάκτην του καὶ τὴν διεσκόρπισαν εἰς τὸν ἄνεμον.»

Ὁ Τάταρος ἤρχισε νά ἀδῆθ θλιβερόν ἄσμα· ὁ Σαβέλνιτς ἀποκοιμηθεὶς ἐταλαιώνετο ἔθην κακίως. Ἡ κιβίτικα ἡμῶν ὠλίσιθαινε ταχέως ἐπὶ τῆς χειμερινῆς ὁδοῦ. . . Αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀποκρήνου ὕψους τοῦ Ἰαίχ εἶδον χωριδίον γνωστότατον καὶ προσφιλές, μὲ τὰ προχώματα καὶ τὸ κωδωνοστάσιόν του. Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας εἰσήλθομεν εἰς τὸ φρούριον Βελογόρσκ.

1. Ἀψμαχία ἀσημαντος, ἧς ἡ ἔκβασις ἀπέβη ὑπὲρ τοῦ Πουγάτσεφ.

2. Οὕτως ἐκάλου Φρειδερίκον τὸν Μέγαν οἱ ῥωσοὶ στρατιῶται.

[Ἐπεται συνέχεια].

**Π.

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

Μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Δημ. Βικέλα.

Πραγματευόμενος ἐσχάτως περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κόντου, ἐσημείωσα τὴν κρίσιν ἣν διέρχεται τῇ στιγμή ταύτῃ ἡ ὀμιλουμένη καὶ γραφομένη ἑλληνικῇ γλῶσσᾳ καὶ τὴν πάλιν εἰς ἣν δίδει ἀφορμὴν. Οἱ ἰκανότεροι λαμβάνουσι μέρος εἰς ταύτην, ἀλλὰ δὲν δύνανται νά συμφωνήσωσι. Ἡ προκειμένη νά εἰσαχθῇ εἰς τὴν γλῶσσαν μεταρρυθμισίς διευθύνεται κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις. Οἱ μὲν θέλουσι νά ἐπαναγάγῃσι τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν κλασικὴν ἐποχὴν καὶ νά μετασκευάσωσιν αὐτὴν κατὰ τοὺς κανόνους τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. Οἱ δὲ, λογικώτεροι καθ' ἡμᾶς, ἐπιθυμοῦσι νά διατηρήσωσι τὰς νεωτέρας κατακτήσεις καὶ νά γράψωσι τὴν γλῶσσαν ταύτην ὡς ὀμιλεῖται. Ἐν μέσῳ τῆς κρίσεως ταύτης, ἣν προκαλοῦσι σπουδαῖα ἔργα, δὲν εἶνε ἀμοιρον ἐνδιαφέροντος νά παρατηρήσωμεν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ νά ἐξετάσωμεν πῶς οἱ σημαντικώτατοι τῶν συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος ἐτιμῶσι τ' ἀριστουργήματα τῶν ξένων ἐθνῶν, ἀναλαμβάνοντες νά μετενέγκωσιν αὐτὰ εἰς τὴν γλῶσσάν των.

Τῷ 1873 ὁ κ. μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μεταφράσεις καὶ μίμησις εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν» ἐδημοσίευσεν διδακτικώτατον ἄρθρον παρέχον περὶ τοῦ θέματος τούτου ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἐν Ἑλλάδι φιλολογικῆς κινήσεως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἸΘ' ἑκατονταετηρίδος. Διεξέρχεται τὰς μεταφράσεις τῶν κυριωτέρων ἔργων τῶν περιφανεστάτων συγγραφέων ἡμῶν, ἰδιαιτέρως δὲ λίαν ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας ἀφιεροῖ εἰς τὴν τοῦ Μολιέρου. Ἀναφέρει πρὸ πάντων τὴν ὠραίαν μετάφρασιν ἣν ὁ κ. Σκυλίτσης ἐδημοσίευσεν ἐν Τεργέστη τῷ 1871, τῶν τριῶν ἀριστουργημάτων τοῦ ἀθανάτου ἡμῶν κωμικοῦ ποιητοῦ: τοῦ «Μισανθρώπου», τοῦ «Ταρτούφου» καὶ τοῦ «Φιλαργύρου», τῶν δύο πρώτων στιχρῶς καὶ τοῦ τελευταίου ἐν πεζῷ λόγῳ. Ὁ κ. Σκυλίτσης εἶνε εἰς τῶν πληρέστερον κατεχόντων τὴν γλῶσσαν αὐτῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν εὐτυχέστερον καὶ ἄνευ ὑπερβολῆς μεταχειριζομένων τὸ θαυμασίον ἐκεῖνο προσὸν αὐτῆς πρὸς σύνθεσιν τῶν λέξεων. Ὁ κ. Saint-Hilaire ἐπωφελοῦμενος τὴν περίστασιν γράφει φιλολογικὴν βιογραφίαν τοῦ πεπαιδευμένου τούτου καὶ γονίμου συγγραφέως καὶ λεπτομερῆ ποιεῖται λόγον περὶ ἐκάστου τῶν πολυαριθμῶν ἔργων αὐτοῦ. Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ καταλόγου τῶν μεταφράσεων τοῦ Μολιέρου, πρέπει νά μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα τῆς τοῦ «Ἀμφιτρώνου» ἐνστίχως δημοσιευθείσης τῷ 1877 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Φραγκιά, μεγάλα δ' ἐχούσης προσόντα.